

فعالان علمی اقتصادی حوزه به این نتیجه رسیدند که باید از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی صیانت و حفاظت کرد؛ چراکه ممکن است، افراد و نحله‌های فکری که اقتصاد اسلامی و اقتصاد مقاومتی را قبول ندارند، این مسئله را به انحراف بکشانند و به‌دلیل صیانت از این الگو، مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه تشکیل شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین احمدعلی یوسفی رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه و مدیر گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در گفت‌وگو با خبرنگاری حوزه، با اشاره به سالروز ابلاغ الگوی اقتصاد مقاومتی از سوی مقام معظم رهبری در ۲۹ بهمن‌ماه سال ۱۳۹۲، گفت: دشمنان انقلاب پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، همه جنگ‌ها و توطئه‌ها را علیه ایران انجام دادند؛ ولی این جنگ‌ها و توطئه‌ها اثر کمی بر ما داشت و به‌ناچار به جنگ تمام‌عیار اقتصادی روی آوردند.

رئیس شورای راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه دشمن در این جنگ، معیشت مردم را هدف قرار داده است تا اراده پولادین مردم را که درمقابل استکبار جهانی مقاومت می‌کرد بشکنند، اظهار کرد: برای اینکه دشمن به مرزهای اقتصادی ما حمله نکند و تجاوز دشمن از مرزهای اقتصادی ما منتفی شود، رهبری معظم انقلاب، الگوی اقتصاد مقاومتی را به‌عنوان یک ابزار دفاعی در این جنگ اقتصادی ارائه کردند.

وی یادآور شد: پس از ارائه این الگو در مجامع علمی مختلف، جمعی از دانش‌آموختگان اقتصادی و اقتصاد اسلامی حوزوی، با بررسی این الگو به این نتیجه رسیدند که از اول انقلاب تا سال ۹۲، تنها الگوی نجات‌بخش اقتصادی کشور که ارائه شده، همین الگو بوده است. رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه، بیان کرد: رهبری معظم ابتدا یک مقدمه‌ای دراین بحث دارند و سپس سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را بیان می‌کنند.

• **مقدمه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی**

«ایران اسلامی با استعداد‌های سرشار معنوی و مادی و ذخایر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مه‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند، تنها بهر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام‌عیار در برابر این ملت بزرگ صفا‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وامی‌دارد؛ بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و … در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست‌ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت‌پنیا، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. اکنون با مدافعه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که با چنین نگاهی تدوین شده و راهبردر حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد.

لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند.»

وی تصریح کرد: جمع‌بندی فعالان علمی اقتصادی حوزه این بود که باید از این الگو صیانت و حفاظت کرد. از آنکه احتمال می‌رفت، ممکن است افراد و نحله‌های فکری که اقتصاد اسلامی و اقتصاد مقاومتی را قبول ندارند، این مسئله را به انحراف بکشانند و به‌دلیل صیانت از اقتصاد مقاومتی بر اساس تعریف مقام معظم رهبری، گفتمان‌سازی و عملیاتی کردن این الگو در عرصه نظام اسلامی ایران به‌عنوان یک الگوی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام برای مسلمانان در سایر کشورها، مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه تشکیل شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی، با بیان اینکه در همین راستا، آیت‌الله حسینی بوشهری مدیر وقت حوزه‌های علمیه، حکم تأسیس این مرکز را صادر کرد، گفت: برای درک درست اهمیت این بحث لازم است، به مقدمه این‌الگو که توسط رهبری معظم ارائه شده است، توجه داشته باشیم. ایشان در این مقدمه به ظرفیت‌های استثنایی ایران برای رشد و پیشرفت کشور اشاره می‌کنند و بر لزوم اقتصاد بومی برآمده از مکتب اسلام تأکید دارند.

وی افزود: سپس ایشان به تبیین اقتصاد مقاومتی پرداختند و بیان کردند: لازم است که قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کرده و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه، زمینه مناسب برای نقش‌آفرینی مردم را برای این جهاد مقدس فراهم آورند.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه بیان کرد: مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب پس از بیان مشکلات اقتصادی، می‌فرماید که راه حل این مشکلات، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است

کارکردهای حوزه علمیه در زمینه

پیاده‌سازی منویات رهبری در خصوص اقتصاد مقاومتی

گفت‌وگو با رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه

که باید برنامه‌های اجرایی برای همه بخش‌های آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت در دولت‌ها اقدام و پیگیری شود. درون‌زا شدن، دانش‌بنیان شدن، مردمی شدن، عدم تصدی دولت، برون‌گرایی با ظرفیت‌های ارائه‌شده و… از جمله بخش‌های مهم این راه‌حل‌هاست.

• **سه مأموریت مهم مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه**

وی در بیان مأموریت‌های مهم این مرکز، بیان کرد: این مرکز دارای سه مأموریت مهم بود که بخش اول آن، تولید محتوا در چارچوب اقتصاد مقاومتی است. مأموریت دوم گفتمان‌سازی و مدل‌سازی و سوم، عملیاتی کردن دو بخش پیشین است.

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی گفت: در پایان تیرماه ۱۳۹۳، مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه، تأسیس شد. در سال‌های اولیه تلاش شد که تولید محتوا از این الگو داشته باشیم و بر این اساس، کتاب‌هایی تولید شد. اولین کتابی که در این مرکز تولید شد، «مبانی و مدل‌های مشارکت مردمی در الگوی اقتصاد مقاومتی» است؛ زیرا یکی از مهمترین محورهای اقتصاد مقاومتی، مردمی بودن این اقتصاد است. تأکید رهبری معظم نیز، جلوگیری از تصدی‌گری دولت‌ها بود. مردم نیز باید در چارچوب یک الگوی خاص در این مسیر حرکت می‌کردند. مرکز راهبری در قالب تولید محتوا تلاش کرد که این الگو را معرفی کند.

وی اظهار کرد: رهبری معظم فرمودند: اقتصاد مقاومتی الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام است. اگر فهم درستی از اقتصاد اسلامی نداشته باشیم، نمی‌توانیم الگویی اصیل داشته باشیم. در این راستا کتاب «نظام اقتصاد مقاومتی؛ الگوی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام» تألیف شد. در این کتاب تلاش شد که ابعاد نظام اقتصادی اسلام بر اساس معارف الهی و اقتصاد اسلامی معرفی شود.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه اظهار کرد: برای گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی، کتابی با عنوان «درسهنامه اقتصاد مقاومتی» در حد دو واحد درسی حوزه و دانشگاه، به سفارش یکی از نهادهای پژوهشی تألیف شد و تولیداتی که پیش از این، در مرکز راهبری انجام شده بود، با قلم درسهنامه‌ای برای بخش گفتمان‌سازی تولید شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی اظهار کرد: در کنار سه عرصه فعالیت اقتصادی با سه دسته مخاطب اصلی مواجه بودیم. مردم، حوزه، طلاب و روحانیون و ائمه جماعات و جمعه و همچنین نهادهای حاکمیتی این سه نوع مخاطب را تشکیل می‌دادند. وی افزود: در کنار تولید محتوا نیز، با این سه دسته مخاطب اصلی، اقداماتی انجام شد. از سال ۹۵ به بعد با نهادهای حاکمیتی در تعامل بودیم، البته این تعامل گاهی در قالب مواجهه نیز شکل گرفت.

این استاد حوزه علمیه قم گفت: چهار بار لایحه و طرح تعاونی از طرف دولت و مجلس تنظیم شد و آن لایحه و طرح به مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی رسید. این طرح بر اساس آن الگو بررسی شد و هر چهار بار، لوائح و طرح، با اقتنایی که صورت گرفت، مجلس نیز قانع شد که باید این طرح و لایحه را کنار بگذارد.

وی یادآور شد: در بخش تولید محتوا، مرکز راهبری، دانش‌آموختگان فقه اقتصادی را در بیش از ۱۰ حلقه سامان‌دهی کرد که هر حلقه بین ۳ تا ۵ نفر عضو دارد

و هر حلقه نیز، دارای یک مشاور است. خروجی این حلقه‌ها باید در راستای رفع مشکلات نظام باشد تا جایی که قوانین این عرصه مورد بازنگری قرار داده می‌شود.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه حلقه‌های این مرکز یک پدیده مبارک و اثرگذار است و مورد حمایت حوزه و شخص مدیر حوزه‌های علمیه هستند، اظهار کرد: فعالیت دیگر این مرکز، تشکیل حلقه بانکداری است که این حلقه طرح بانکداری را که در سال ۱۳۹۵ از طرف مجلس تنظیم شده و به حوزه ارائه شده بود، مورد بررسی قرار داد. آن طرح پس از نقد و بررسی برای دفتر رهبری و نهادهای عالی نظام ارسال شد و سپس مجلس قانع شد که این طرح، باید کنار گذاشته شود. آن طرح، ۱۰ اشکال اساسی داشت که مجدداً، نمایندگان طرح دیگری تنظیم کردند که آن طرح نیز نتوانست، مشکلات اساسی کشور را مورد توجه قرار دهد و برای آن راه حل جدی ارائه دهد.

وی افزود: سپس برای سومین بار یک طرح دیگر ارائه شد که از طرف اندیشمندان اقتصاد اسلامی و فقه اقتصادی و اندیشمندان اقتصادی حوزه و دانشگاه مورد نقدهای جدی قرار گرفت و نتوانست توافق حداقلی را برای اینکه به تصویب مجلس برسد، جذب کند؛ ولی عمر آن دوره از مجلس به جایی نرسید که طرح به نتیجه برسد.

عضو هیئت علمی گروه اقتصاد پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی بیان کرد: در اردیبهشت‌ماه امسال طرحی به تصویب مجلس رسید. در این مدت حلقه بانکداری ما نیز، مرتباً جریان بانکداری را رصد می‌کرد. پس از تصویب در ۶ خرداد ۱۴۰۰ رهبری معظم در جمع نمایندگان مجلس فرمایشاتی داشتند که مجلس در امور مهم از ارائه طرح خودداری کند و طرح‌ها به‌شکل لایحه و مردم و نهادهای مردمی مثل بسیج و سپاه و ارتش را بازوی عملیاتی این حوزه در نظر گرفتیم.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه گفت: رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه، مدیر حوزه‌های علمیه، رئیس بسیج مستضعفین، فقهان‌نامه‌ای را تحت عنوان نقشه راه تحقق اقتصاد مقاومتی و پشتیبانی از تحقق این اقتصاد متعقد و امضا کردند.

حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی گفت: پس از استقرار دولت، رویکرد مرکز اقتصاد مقاومتی به رویکرد ایجابی مبدل شد که عکس دوره گذشته بود. سپس با

است. اولین مجمع در دی‌ماه ۹۷ در قم بود که بیش از ۴۰ تشکیل در این مجمع مشارکت کردند که یک تفاهم‌نامه که بهتر است، در واقع از آن به‌عنوان قسم‌نامه یاد کنیم، تشکیل شد که تمام شکل‌ها، ذیل آن را امضا کردند که در تحقق اقتصاد مقاومتی، همه ظرفیت‌های خود را پای کار بیاورند.

وی گفت: نقشه راه جبهه مردمی اقتصاد مقاومتی در نشست عمومی دوم، به تصویب رسید و در مجمع سوم، مدل عملیاتی اقتصاد مقاومتی و در مجمع چهارم، کلیات برنامه اجرایی تصویب شد. تا کنون بیش از ۱۰۰ تشکیل مردمی، علمی، گفتمانی و عملیاتی را که در قلمروی ملی دارای ظرفیت هستند، شناسایی کرده‌ایم. در مجمع پنجم که در نیمه اسفندماه برگزار می‌شود، به دنبال عملیاتی‌کردن طرح اقتصاد مقاومتی در سال آینده هستیم. رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه بیان کرد: در سال ۱۴۰۱ هسته‌های استانی جبهه مردمی اقتصاد مقاومتی، ذیل شورای مرکزی جبهه مردمی اقتصاد مقاومتی فعالیت خواهند کرد. فراگروه علمی، گفتمانی و عملیاتی نیز، در این عرصه شکل گرفته است.

• **بخش سوم: مخاطبان حوزوی**

وی تصریح کرد: در بخش حوزوی، باید گفت که حوزه در گام اول پای کار آمد و در درون خود حوزه، نهادهای حوزوی را برای گفتمان‌سازی سازمان‌دهی کردیم. در بخش گفتمان‌سازی، نهادهای حاکمیتی به‌خوبی فعال هستند و آموزش‌های مختلف برای بخش‌های مختلف روحانیون برای ائمه جمعه راه‌اندازی کردیم و رشته فقه اقتصاد در حوزه را نیز، از سال ۹۳ آغاز کردیم. حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی افزود: از اموری که حوزه نقش‌آفرینی جدی در آن داشته است، بحث اقتصاد مقاومتی بوده و امروز به کمک نهادهای حاکمیتی آمده است. امیدواریم در سال آینده بتوانیم، به حل یکی از معضلات اساسی کشور که سیستم بانکداری اسلامی باشد، کمک جدی کنیم.

• **اقتصاددانان حوزوی در راستای مصالح نظام اسلامی با کسی تعارف ندارند**

وی با ذکر این مطلب که هیچ دولتی برای حوزه تفاوت ندارد، عنوان کرد: وقتی یک دولت با رأی مردم سر کار آمد و مورد تنفیذ رهبری قرار گرفت، باید تا جایی که امکان دارد، مورد حمایت قرار گیرد.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه گفت: این دولت یک تفاوت جدی با دولت قبل دارد. در دولت قبلی، اساساً اراده‌ای برای عمل به اقتصاد مقاومتی نبود؛ ولی در دولت فعلی، رئیس‌جمهور چنین امری را می‌خواهد؛ ولی اینکه تیم فعلی اقتصادی، تفسیر و تبیین درستی از اقتصاد مقاومتی داشته باشد، در این مسئله سخن و حرف داریم.

وی افزود: لذا انتظار تعامل بیشتر از دولت فعلی به‌خصوص در طرح تحولی که دارند، داریم که در بخش اقتصادی به این الگو عمل کنند. نگرانی و دغدغه اصلی ما این است که تیم اقتصادی دولت، تفرقه‌روشنی از الگوی اقتصاد مقاومتی بر اساس تعریف رهبری ندارد؛ درحالی‌که رهبری معظم روی این اصول تأکید دارند. حجت‌الاسلام والمسلمین یوسفی یادآور شد: ما تلاش داریم، این نگاه را در دولت جا بیندازیم که اگر بخواهیم، مشکلات اقتصادی ما به‌شکل پایدار حل شود، چاره‌ای از دست یازیدن به این الگو نداریم. در این عرصه هم، اصلاح قانون بانکداری، بر اساس الگوی اقتصاد مقاومتی است.

چرا شعارهای سال محقق نمی‌شود؟

وی گفت: زمانی که تبیین روشنی از اقتصاد مقاومتی با تفسیر رهبری داشته باشیم، قطعاً زمانی است که ما را به موفقیت رهنمون می‌دارد. رهبری معظم در بیانیه گام دوم به دو چالش بیرونی و درونی اشاره دارند. چالش بیرونی و وسوسه‌های دشمن است که با اصلاح درونی، این تحریم‌ها بی‌اثر خواهد شد. عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی جزء مشکلات و چالش‌های درونی از منظر رهبری معظم است.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه یادآور شد: یک بخش از مشکل، سیاسی است؛ ولی مشکل اصلی در این حوزه، مشکل علمی است. تمام اقتصاددانان ما چیزی که سال‌ها خوانده و تدریس کرده‌اند، اقتصاد سرمایه‌داری است. برخی تلاش کردند که وقتی الگوی اقتصاد مقاومتی از سمت رهبری پیش‌شمار دادیم که لجنه برنامه و بودجه دولت سابق بیان کرد که در سال ۹۸ پنبه اقتصاد مقاومتی رژیم که کتابی که ما را به آن ارجاع دادند، یک کتاب لیبرال سرمایه‌داری است. برخی سعی کردند که الگوی اقتصاد مقاومتی را بر اساس نگاه سرمایه‌داری تفسیر کنند.

وی افزود: تیم دولت فعلی دغدغه اقتصاد مقاومتی را دارد؛ ولی آنها نیز بر اساس همان الگو، آموزش دیده‌اند. ما در دیدار آقای رئیس‌ی پیش‌شمار دادیم که لجنه علمی از اندیشمندان اقتصادی دانشگاهی و حوزوی تشکیل شود که از بن دندان، به الگوی اقتصاد مقاومتی به‌عنوان تنها راه نجات‌بخش کشور اعتقاد دارند. این تیم هم باید در کنار دولت باشد؛ البته بدون اینکه به دنبال پست و مقام باشند.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه بیان کرد: تا زمانی که تیم دولت فعلی این پیشنهاد را نگیرد، مشکلات اقتصادی ما با کندی به سمت حل مشکلات پیش خواهد رفت.

• **مشکل بانکداری**

وی گفت: اینکه یک روحانی و حوزوی نقشی در نظام بانکی دارد و اینکه حوزه در این عرصه نقش داشته باشد را، باید از هم تفکیک کنیم. نهادهایی از نظام، برای بهره‌برداری و استفاده مقاصد خودشان از برخی از روحانیون که نگاه خاصی دارند، نظرخواهی می‌کنند و در جمع خود می‌برند. این مسئله به‌منزله ورود رسمی حوزه نیست.

وی گفت: مسیر حوزه با مدیریت و شورای‌عالی و مراجع مشخص است. این حرکت‌های ایجادشده را نباید با موافقت حوزه یکی بدانیم؛ ولی بانکداری یکی از مهمترین معضلات جدی اقتصاد کشور است که با حل آن، بسیاری از مشکلات اقتصادی کشور حل می‌شود؛ ولی راه حل نیز وجود دارد.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه بیان کرد: شورای بانکی حوزوی که به‌حکم آیت‌الله اعرافی فعالیت دارد و از همه نحله‌های فکری حوزوی و دانشگاهی استفاده می‌کند، راه‌حل‌هایی را در این زمینه دنبال می‌کند و امیدواریم که لایحه‌ای بر اساس الگوی اقتصاد مقاومتی تنظیم شود و بخشی از مشکلات در این لایحه حل شود.